

Samenvatting

Het college van burgemeester en wethouders gaat akkoord met het 'Uitvoeringsbesluit boetes Participatiewet Maastricht-Heuvelland 2017 e.v.'. Daarmee wordt het gemeentelijk boetebeleid in overeenstemming gebracht met de landelijk gewijzigde wet-en regelgeving. Die is aangepast op basis van jurisprudentie die volgt uit een aantal uitspraken van de Centrale Raad van Beroep. Door die uitspraken is de strikte boetewetgeving in de wet Boeten afgezwakt. Concreet komt het erop neer dat bij schending van de inlichtingenplicht rondom bijstandsverlening altijd gekeken moet worden naar de mate van verwijtbaarheid. Daarnaast moet de boete ook worden afgestemd op de draagkracht van de overtreder. Boetes vallen daardoor lager uit.

Beslispunten:

1. Vaststellen van bijgaande beleidsregel "Uitvoeringsbesluit boetes Participatiewet Maastricht-Heuvelland 2017 e.v."
2. De bestaande beleidsregel "Uitvoeringsbesluit boetes" per 1 januari 2017 intrekken.

Besluit Burgemeester en Wethouders 4 april 2017:

Conform.

1. Aanleiding

De Centrale Raad van Beroep heeft na invoering van de wet Boeten op 1 januari 2013 in een aantal uitspraken de strikte boetewetgeving behoorlijk afgezwakt. In de praktijk wordt hier al op geanticipeerd. Dit betekent dat er fors lagere boetes worden opgelegd. De wetgever heeft de landelijke wet en regelgeving thans aangepast aan de jurisprudentie. Met bijgaand Uitvoeringsbesluit boetes Participatiewet Maastricht-Heuvelland 2017 e.v. wordt nu ook het gemeentelijk boetebeleid formeel in overeenstemming gebracht met de gewijzigde wet- en regelgeving.

2. Context

- Wet van 23 augustus 2016, houdende wijziging van de socialezekerheidswetten in verband met de regeling van de bestuurlijke boete;
- Besluit van 19 september 2016, houdende wijziging van het Boetebesluit socialezekerheidswetten in verband met de mogelijkheid van een waarschuwing en een uitspraak van de Centrale Raad van Beroep;
- Verordening handhaving Participatiewet, IOAW en IOAZ Maastricht-Heuvelland 2015, vastgesteld door de raad op 16 december 2014;
- Uitvoeringsbesluit boeten, vastgesteld door het college op 17 maart 2015

3. Gewenste situatie

Zoals in de aanleiding al naar voren is gebracht, heeft de wetgever onlangs de landelijke wet- en regelgeving rondom het opleggen van bestuurlijke boetes in de sociale zekerheid in overeenstemming gebracht met de jurisprudentie van de Centrale Raad van Beroep, waarin het zeer strikte boeteregime (100% boete) fors wordt gematigd.

Het komt erop neer dat bij schending van de inlichtingenplicht altijd moet worden gekeken naar het evenredigheidsbeginsel; m.a.w., er moet consequent worden nagegaan of de boete in verhouding staat tot de mate van verwijtbaarheid (opzet, grove schuld, normale verwijtbaarheid of verminderde verwijtbaarheid). Daarnaast moet de boete ook worden afgestemd op de draagkracht van belanghebbende ten tijde van het opleggen van de boete.

In de uitvoeringspraktijk wordt hier al op geanticipeerd. Het huidige uitvoeringsbesluit boeten moet echter ook nog in overeenstemming worden gebracht met de aangepaste wet- en regelgeving. Dat is nu gebeurd.

De gemeentelijke beleidsruimte is in deze wel vrij gering. Het gaat dan allereerst om het bepalen van situaties waarbij in de plaats van een boete een waarschuwing wordt gegeven. Er kan nu ook een waarschuwing worden gegeven bij een gering benadelingsbedrag en wel bij bedragen tot € 150,--. Voorheen kon dat alleen bij geen benadelingsbedrag.

Komt het niet tot een waarschuwing bijvoorbeeld omdat het niet of niet behoorlijk nakomen van de inlichtingenplicht plaatsvindt binnen twee jaar nadat eerder aan belanghebbende een waarschuwing is gegeven, dan volgt een boete van € 100,-- (bij opzet) ook al is er wederom geen benadelingsbedrag of is er sprake van een benadelingsbedrag van € 100,-- of lager. Het boetebedrag kan wel afhankelijk van de mate van verwijtbaarheid worden verlaagd tot € 25,--. Levert een cliënt voor de tweede keer in een jaar zijn periodieke verklaring niet op tijd in maar is dat bijvoorbeeld toch verminderd verwijtbaar dan volgt een boete van € 25,--.

Voorts worden in het besluit ook wat nadere regels geformuleerd met betrekking tot de draagkracht. Daarbij geldt (overeenkomstig de jurisprudentie) als hoofdregel dat -na vaststelling van de mate van verwijtbaarheid- voor het verder bepalen van de hoogte van de boete wordt uitgegaan van een fictieve draagkracht van 10% van de geldende bijstandsnorm (per maand). Afhankelijk van de mate van verwijtbaarheid wordt die dan vermenigvuldigd met 24, 18, 12 of 6 maanden.

Voorbeeld:

Belanghebbende J is alleenstaande. Hij schendt zijn inlichtingenplicht waardoor voor € 5.000,-- ten onrechte uitkering is verstrekt. Na onderzoek blijkt sprake te zijn van normale verwijtbaarheid. De boete wordt daardoor verlaagd met 50% en bedraagt dan € 2.500,--.

J ontvangt nog steeds uitkering bij het opleggen van de boete. Zijn draagkracht is dan 10% van de geldende bijstandsnorm (norm alleenstaande: € 982,79) maal 12 (vanwege de mate van verwijtbaarheid). Zijn boete wordt dan:

$12 \times € 98,27 = € 1.180,--$ (afgerond op hele euro's).

Omdat wordt uitgegaan van een fictieve draagkracht wordt ook bij kostendeling een boete opgelegd. Die bedraagt in dat geval 10% van de geldende kostendelersnorm. Het moet niet zo zijn dat bij kostendeling geen boete kan worden opgelegd. De fictieve draagkracht is hierin bepalend en niet de feitelijke.

Het kan wel betekenen dat de boete gedurende het kostendelerschap niet kan worden geïnd. Maar wijzigt de situatie van belanghebbende, bijvoorbeeld omdat hij zelfstandig gaat wonen of omdat hij over meer inkomsten beschikt, dan kan alsnog tot inning worden overgegaan.

Het aangepaste uitvoeringsbesluit treedt in werking met terugwerkende kracht vanaf 1 januari 2017. Daarmee wordt aangesloten op de datum waarop de gewijzigde wet- en regelgeving is ingegaan. Die gewijzigde wet- en regelgeving is begunstigend, vandaar ook het voorstel om het aangepaste

uitvoeringsbesluit met terugwerkende kracht in werking te laten treden. Bij het opleggen van boetes (ook vanaf 1 januari 2017) is hier al voortdurend op geanticipeerd.

4. Effect op duurzaamheid en/of gezondheid

Niet van toepassing.

5. Effect op de openbare ruimte

Niet van toepassing.

6. Personeel en organisatie

Niet van toepassing

7. Informatiemanagement en automatisering

Niet van toepassing

8. Financiën

Aanpassing van het boetebesluit heeft geen gevolgen voor financiën. Boetes worden qua hoogte meer afgestemd op de individuele situatie van belanghebbende waardoor in de regel lagere boetes zullen worden opgelegd. Dit heeft nauwelijks effect op de opbrengsten omdat de aflossingcapaciteit van belanghebbenden vaak uiterst beperkt is.

9. Aanbestedingen

Niet van toepassing

10. Participatie tot heden

Niet van toepassing.

11. Voorstel

1. Vaststellen van bijgaande beleidsregel "Uitvoeringsbesluit boetes Participatiewet Maastricht-Heuvelland 2017 e.v."
2. De bestaande beleidsregel "Uitvoeringsbesluit boetes" per 1 januari 2017 intrekken.

12. Uitvoering, evaluatie en vervolg

Het uitvoeringsbesluit is vooral een verdere formalisering van hetgeen eerder al in jurisprudentie is verwoord en onlangs in wetgeving is vastgelegd. De uitvoeringsorganisatie (SZMH) anticipeerde al op de jurisprudentie.

Deze werkwijze wordt nu door het aangepaste uitvoeringsbesluit bekrachtigd.